

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНИХ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Стійкість фінансового стану підприємств багато в чому визначається фінансовими ресурсами, наявними в їх розпорядженні. При цьому власний капітал є одним з основних джерел фінансування. Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства оцінюється за допомогою показників рентабельності. На відміну від показників прибутку, показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства, відносно кількісною мірою прибутковості його функціонування.

Вивчення наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів показало, що дискусії, пов'язані з дослідженням показників рентабельності, посідають значне місце в теорії та практиці. Серед вчених-економістів відсутня єдність думок не лише стосовно порядку визначення показників рентабельності, а й проведення їх факторного аналізу.

Рентабельність власного капіталу – це показник, який характеризує віддачу на вкладені власниками фінансові ресурси. Власники підприємства приділяють йому особливу увагу, так як з їх точки зору він найкраще характеризує результативність його діяльності. Велике значення показника рентабельності власного капіталу гарантує високий рівень дивідендів не тільки у звітному періоді, але і в майбутньому році.

Аналіз зміни рентабельності власного капіталу передбачає кількісну оцінку чинників, що впливають на неї. При цьому завданням факторного аналізу є моделювання взаємозв'язків між результативним і факторними показниками, які визначають його величину. Одним зі способів систематизації чинників є складання детермінованих факторних моделей, тобто моделей в яких взаємозв'язок між показниками носить функціональний характер.

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу пропонується проводити з урахуванням підпорядкованості чинників (табл.). Для встановлення впливу на зміну результативного показника чинників будь-якого рівня може бути використаний прийом повних ланцюгових підстановок.

Таблиця – Підпорядкованість чинників зміни рентабельності власного капіталу підприємства

Рівень підпорядкованості чинників	Чинник	Факторна модель
Перший	1. Чистий прибуток (Π) 2. Середня величина власного капіталу (BK)	$P_{BK} = \frac{\Pi}{BK}$
Другий	1. Чиста рентабельність продажу (P_{np}) 2. Оборотноість активів (Koa) 3. Коефіцієнт фінансової залежності підприємства ($Kфз$) 4. Частка власного капіталу в загальній величині капіталу (dBK) 5. Середня величина капіталу (K)	$P_{BK} = P_{np} \times Koa \times Kфз$ $P_{BK} = \frac{\Pi}{dBK \times K}$
Третій	1. Середня величина необоротних активів (HOA) 2. Середня величина оборотних активів (OA) 3. Чистий товарооборот (T)	$P_{BK} = P_{np} \times \frac{T}{HOA + OA} \times Kфз$

Окрім наведених чинників рентабельність власного капіталу залежить від чинників зміни величини чистого прибутку підприємства:

- 1) середнього рівня валового прибутку;
- 2) рівня адміністративних витрат;
- 3) рівня витрат на збут;
- 4) доходів інших операційних, від участі в капіталі, фінансових, інших.
- 5) витрат інших операційних, від участі в капіталі, фінансових, інших.

Для визначення величини їх впливу на зміну рентабельності власного капіталу підприємства може бути використаний метод дольової участі, який передбачає попереднє проведення факторного аналізу чистого прибутку.